

Handläggare
Carola Lindeberg

Sveriges kommuner via vattenråd

Samverkan om informationsinsamling om enskilda brunnar

Sveriges kommuner kan hjälpa SGU att öka kunskapen om lokal grundvattenkvalitet och kvantitet.

SGU har tagit fram en möjlighet för brunnsägare att lämna in brunnsobservationer för befintliga brunnar, alternativt lämna information om brunnar som SGU saknar i sina register. Inlämningen är helt frivillig, men då SGUs register för brunnar används av myndigheter, konsulter och kommuner för att identifiera och lokalisera enskilda brunnar är det fördelaktigt för brunnsägaren om brunnen finns registrerad.

SGU vill be kommunerna om hjälp med att sprida information om insamlingen, som sker via ett inrapporteringsformulär på SGU:s webbplats. SGU sammanställer och utvärderar inlämnade uppgifter så att de blir värdefulla för kommunernas arbete med vattenplanering. Vattenråden kan informera kommunerna om möjligheten.

Bakgrund

De låga nederbörds mängderna under 2016 till 2018 medförde att nivåerna i grundvattenmagasinen i stora delar av landet var mycket under det normala. Många kommunala vattentäkter, verksamheter och privata hushåll hade stora problem med vattenbrist. Då Sverige normalt sett har relativt gott om grundvatten var beredskapen för vattenbrist liten, framför allt under 2016. På många ställen fick samordningar och åtgärder planeras och vidtas under krisartade förhållanden.

Som en följd av vattenbristen pågår ett intensivt arbete för att förbereda Sverige för framtida situationer med vattenbrist. Många myndigheter och kommuner samverkar för att ta fram underlag och vägledning om vattenresurser, vattenbalanser, uttagsmöjligheter, vattenbehov, skydd av dricksvatten, regional och lokal samverkan och krissamordning.

För att kunna kontrollera och planera kommunala vattenförsörjningen är det viktigt att ha lokal information om tillgång till vatten och vattenuttag. SGU har på uppdrag av regeringen utökat karteringen av grundvattenmagasin framför allt i de mest utsatta områdena, bland annat genom att se över vilka möjligheter som finns att samla in mer data från befintliga brunnar.

Brunnsarkivet

I SGUs databas Brunnsarkivet (se SGUs kartvisare Brunnar på www.sgu.se) finns information om brunnar. Databasen utgörs av de uppgifter som brunnsbörare i enlighet med uppgiftsskyldigheten i SFS 1975:424 skickar in till SGU vid nyetablering av bergbörade energibrunnar och vattenuttagsbrunnar. Brunnsarkivet innehåller data för drygt 650 000 brunnar och varje år registreras cirka 25 000 nya brunnsuppgifter, varav ca 80 % utgör energibrunnar och 20 % utgör vattenbrunnar. En grov uppskattning är att ungefär 80 % av de brunnar som nyetableras rapporteras in. I Brunnsarkivet finns för

närvarande uppgifter om brunnars läge och tekniska data såsom djup, jorddjup, foderrörlängd, dimensioner, vattennivåer och vad brunnen används till. Informationen används av myndigheter, konsulter och kommuner inklusive va-huvudmännen för att lokalisera brunnar och kartlägga geologin vid till exempel översiktsplaneringar, detaljplaneringar, ny infrastruktur, eller andra förändringar i markanvändningen. Informationen kan också användas för VA- och vattenförsörjningsplaner samt för att vid torra kunna lokalisera bristområden och kvantifiera omfattning.

Det skulle vara önskvärt att komplettera denna databas med information från brunnsägaren om kvantitet och kvalitet för vattenbrunnarna. Databasen kan också kompletteras med information om de brunnar som saknas i Brunnsarkivet. Informationen i Brunnsarkivet skulle då ge ett värdefullt tillskott till karteringen och planeringen inför framtida vattenbrister, både för SGU och kommunens verksamheter.

Samordning med kommuner

Då information behöver insamlas från ett stort antal privata brunnsägare på frivillig bas, vill SGU få hjälp av Sveriges kommuner att sprida information om inrapporteringsformuläret och databasen. De kommuner som vill hjälpa SGU att sprida inrapporteringsformuläret till privata brunnsägare har möjlighet att publicera en länk till formuläret, tillsammans med information om insamlingen och Brunnsarkivet på kommunens hemsida. SGU bistår med underlag till informationen på hemsidan och inrapporteringsformulär samt lagrar inkomna uppgifter.

Inrapporteringsformuläret är klart för publicering under maj månad. De kommuner som vill har därför från och med maj månad möjlighet att lägga en länk till formuläret på respektive hemsida, tillsammans med information. Kommunerna kan närsomhelst lägga ut eller ta bort information från sin hemsida. En första utvärdering av informationsinsamlingen sker under december 2019, men planen är att det i framtiden ska finnas möjlighet för brunnsägare att lämna mer och/eller ny information om sina brunnar, gärna via kommunens hemsida.

Om SGU får tillgång till mer och utökad information finns möjlighet att bistå kommunerna med lokala sammanställningar om vattenkvalitet och kvantitet. Kommunerna kan med hjälp av uppgifterna få ett bra planeringsunderlag för framtida vattenförsörjning, både med kemiska och kvantitativa parametrar.

Förslag till information på kommunernas hemsida

Två förslag:

Registrera din brunn och få ett bättre skydd

Nu öppnas möjligheten för dig som brunnsägare att bättre skydda din brunn genom registrering i Brunnsarkivet.

Brunnsarkivet är ett nationellt register som används för att identifiera brunnar inom ett område. Vinsterna med att brunnen är registrerad är flera; Andra som vill borra efter vatten eller värme/energi i området har möjlighet att ta hänsyn till din brunn. Likaså när kommunen tar fram översiktsplaner och detaljplaner för ett område, eller vid andra förändringar som påverkar din brunn. Och kanske framför

allt, en registrerad brunn ökar chanserna för räddningstjänsten att skydda din brunn om en miljöolycka inträffar i området.

Genom att du registrerar din brunn och lämnar information om vattnets kvalitet och kvantitet, bidrar du till att vi gemensamt får bättre kunskap om tillgången och kvaliteten på grundvattnet i olika områden inom kommunen. Den informationen är viktig för kommunen som planeringsunderlag för VA-utbyggnad och framtida behov av dricksvatten.

Registreringen av din brunn sker genom att fylla i ett enkelt e-formulär på webben. *Länk till SGU inrapporteringsformulär*

Vid frågor får ni gärna kontakta [kontaktuppgift kommundiensteman]

Privata brunnsägare kan bli miljöhjältar

Nu finns det en ny möjlighet för er med privat eller samfällighetsägd vattenbrunn att bidra med information för bättre beredskap mot vattenbrist.

De senaste årens torka har för många privata brunnsägare inneburit vattenbrist i brunnen och kanske också problem med vattenkvaliteten. För att kunna förbereda utsatta områden för framtida situationer med vattenbrister och planera den lokala vattenförsörjningen är det viktigt att ha tillgång till lokal information om vattensituationen och vattenkvalitet i brunnar.

Det finns nu möjlighet att rapportera in uppgifter om vattenkvantitet och kvalitet i enskilda brunnar. Uppgifterna lagras i Brunnsarkivet som finns hos Sveriges geologiska undersökning, SGU (se kartvisaren "Brunnar" på SGUs hemsida). Det går att rapportera information både för brunnar som redan finns i arkivet och för nya brunnar.

Brunnsarkivet används idag för att lokalisera brunnar som kan påverkas av ändringar i översiktsplaner och detaljplaner, infrastrukturprojekt eller i tillstånds/anmälningssärende till nya brunnar i samma område. Om inte brunnen finns registrerad i Brunnsarkivet är risken stor att brunnen förbises i till exempel ersättningsärende, hänsyn vid etablering av nya vattentäkter eller energibrunnar i närheten, eller i beräkning av tillgången på vatten för vattenuttag. En registrerad brunn har också större möjlighet att skyddas av räddningstjänsten vid en miljöolycka.

Genom att som enskild brunnsägare lämna in information om vattnets kvalitet och/eller kvantitet, eller information om brunnens existens, får brunnen ett säkrare skydd samtidigt som ni medverkar till att höja beredskapen för vattenbrist inom området och för hela Sverige.

Vid frågor får ni gärna kontakta [kontaktuppgift kommundiensteman]

[Länk till SGU inrapporteringsformulär](https://apps.sgu.se/brunnsinventering/)

<https://apps.sgu.se/brunnsinventering/>